

Nagyheti elmélkedések.

(Alkotmány).

Midőn azon megtiszteltetésben részesültem, hogy e rovat egyik vezetőjétől felhívást kaptam egy cikk megírására, azt hiszem a legaktuálisabb témát akkor választom, ha a most szerdán bevégződött fenkölt szellemü lelki gyakorlatok gondolataiból ragadok ki egy hatalmas értékűt! Azt a tisztán látó és merész mondatot, hogy a romboló, világias élet alatt nem a nagy bűnöket, nagy tévedéseket és sötét jellemtelenségeket kell érteni, hanem a mindennapi, sablonos közönyt, nemtörődömséget, semmittevést és az árral való gondolatnélküli uszást.

Krisztus Urunk is bizonyára nem annyira azoktól féltette a világot, kik őt keresztre feszítették és megkínózták, hanem elsősorban a nagy többség lelkiismeretlen indolenciájától, mely minden bűnös cselekedet felett egyhangu közönnnyel tér napirendre és sem a jót, sem a rosszat nem pártolva, egy nagy és semmittevő passzivitásba merül el!

Mekkora és milyen hatalmasan igaz gondolat! Szinte látjuk képzeletünkben a megfeszített Megváltó megtört és haldokló tekintetét, mely hiábavaló várakozással, szomoru csalódással függ a drámai jelenetben *statiszta szerepet játszó*, összetett kezekkel és hallgatógon néző nagy tömegben . . .

Uram Istenem, gondoljunk most e fenséges lelki tanítás után vissza a „társaságbeli“ embernek egész télen folytatott semmittevő, léha zsurozására, hitvány kabarékba és rossz szindarabokba való járására, az egész körülötte lezajló nyomoruságok és küzködések iránti passzív magatartására és lehetetlenség, hogy meg ne borzadjunk e vétkes könnyelműségen! Hiszen nem feltűnő, égbekiáltóan sötét bűn ez a semmittevő mulatozás, csak az ősi tragédiához illően: néma dologtalan szemlélője a körülötte véghezmenő, örökös és számtalan keresztrefeszítésnek!

A fülünket kell befognunk, hogy a körülöttünk hallatszó jajgatást meg ne értsük és szemünket kell behunynunk, hogy a sok szemetet és förtelmet meg ne lássuk magunk körül, de azért társadalmunk zöme zsurozik és a holnaposok szemérmetlen, vagy a legjobb esetben értelmetlen irodalmán felépült kabaréin és színházi produkcióin szórakozik! Mikor egy-egy gondtalanul mulató ember megáll egy-egy percre a körülötte növekvő bűn és nyomoruság feltűnőbb megnyilatkozására vagy folyton bonyodalmasabbá váló problémák megoldásának *vészes fordulatára*, hogy végre lamentálásba kezdjen, szinte szeretnők Hamlet keserű fájdalmával odakiáltani neki: „mit tennél hát érte?“ főleg pedig *mit tettél már érte*, hogy ily szemforgatóan keseregsz felette?!

Igaza van — mint ahogy mindenben igaza van — Magyarország prófétalelkű püspökének! Nem a nagy és szenzációs bűnök, nem a fekete, gonosz lelkek fogják nemzetünk jövőendő boldogságát aláásni, hanem ez az előkelő közöny és semmittevés, ez a zsurokból és divathajhászásból táplálkozó frivol naplopás — ez viszi romlásba szerencsétlen nemzetünket. Nem ölünk és nem lopunk a szó rendes értelmében, de amint bölcs tanítómesterünk megjegyezte: saját lelkünkben öljük

meg az isteni szikrát és adósságcsinálásainkkal lopjuk ki másnak a zsebéből a pénzt.

És bár látszólag mentes a nagy bűnöktől ezen divatos és könnyelmű világius élet, én azt hiszem titokban mégis csak az erkölestelenségnek a melegágya. Ha néha-néha magunkfajta, egyszerű, dolgozó asszony is, rokoni vagy baráti „kötelességből“ bepillant rövid időre ezen divatos zsurozó életbe, olyan frivol és cinikus hangot és magaviseletet tapasztal, mely vagy már erkölestelenségből fakad, vagy a legjobb esetben csak ezután vezet bele. Már pedig, hogy a lelkigyakorlatot tartó, tisztán látó apostol *hogyan* jellemezte a megtévedést, erkölcsi züllöttséget és a divatos házasságtöréseket, azt igazán érdemes külön kiemelni. Mert hogy az erkölestelen élet határozott bűn, lelki gyengeség és ingatag jellemre vall, azt ugy is mindnyájan érezzük s valószínűleg az érdekeltek legjobban. Csak-hogy a mai fonák és cinikus irodalom — mely minden tételt *megfordítva* hirdet — már régen elhitette a különlegességet [hajhászó publikummal, hogy tulajdonképpen a rut és a rossz a szép és kívánatos dolog. Meg vagyok győződve, hogy a legtöbb erkölestelen életet élő ember a házasságtörésben és más alacsony életben is a „merész erejű bűnt“, vagy az „idealisztikusan hajlékony gyengeséget“ tartja érdekesnek, vagy éppen „egyéniségre“ valló különlegességnek.

Nos hát a mi lelki vezetőnk és utmutatónk e vétkes hajlamot sem valami érdekes, és bűnös merészségében *hatalmas* erőnek, sem valami megható és *idealisztikus* hajlékonyságu gyengeségnek nem nevezte — hanem egyszerűen és kategorikusan a lélek hülye ügyefogyottságának, a „jellem mafláságá“-nak deklarálta, mely alacsony butaságában nem bír arra az *intelligenciát megkövetelő* acélosságra és önfegyelemre szert tenni, mely visszatartja a lelket a helytelen cselekedetektől.

Az Isten áldja meg a szókimondó tanító-mestert ezért a drasztikus és nem nagyon tetszetős kifejezésért, mert éppen ez az őszinte leleplezés kell a mi szegény, idegen irányok által félrevezetett magyar társadalmunknak! Nem hiszem, hogy legyen olyan ultra-modern, perverz irodalom a világon, amely az ügyefogyottság fogalmát kecsegtetően érdekes színben tudná megfesteni az olvasóközönség számára!

Ebből következett azután az *erkölcsös egyéniség* előkelőségének gyönyörű magyarázata, nemes demokratizmusa, mely megértette a hallgatókkal, hogy csak a jellem tisztasága az egyedüli biztosíték az igazi előkelőséghez és nemességhez. Tehát nem csupán az agyvelő sulya, nem a puszta és száraz tudományosság, nem a materializmus földön turkáló kicsinyes kutatásai, hanem az erkölcsi emelkedettség, az erkölcsi tisztaság az emberiség legnagyobb kincse.

És ha van a tudománynak, van a különféle találmányoknak és felfedezéseknek folyton fejlődő kultúrája, kell, hogy végre az erkölcsnek *következetesen haladó kultúrájában is bizalommal higyjünk*, mely idővel a mai torz, ösztönös állat emberből Isten képére teremtett embert formál.

A legkezdetlegesebb formájú erkölcsi állapotban és a legprimitívebb emberben is fel kell ismernünk a haladásra képes csirát, az Istennek halvány és elmosódott képét. Mert nemcsak Istenben, nemcsak Krisztus küldetésében kell hinni, hanem *a szociális munka célhoz vezető voltában* és saját magunk küldetésében is.

Ime az erkölcsi reformáció theóriája minden más, fontos, de *kisebb* értékű reformáció fölé emelve.

És ez az Istenben, emberben és a munkában való lelkes hit az a génusz — mondja a további tanítás — mely az igazi zseniálitást és az igazi szellemi előkelőséget szüli e földre.

Azt hiszem, ahányan csak ott voltunk, mind arra gondoltunk, hogy miért nem lehet a kis kápolna falait széttolni s az egész közönyös, sem Istenben, sem munkában, sem saját magában nem hívó emberiséget odaesdíteni, hogy feleletet adassunk annak a mindennapi gunyos ellenvetésnek, hogy miért törekedünk, miért végezzük e nevetséges szociális munkát, miért keressük fel tanácsainkkal, támogatásunkkal az erkölcsileg züllöttesteket, hogy azokat lehetőleg kimentsük a sárból, mikor a világ mindig ilyen volt és mindig ilyen is marad, míg ember lesz a földön.

Szerettük volna az egész dologtalan és pesszimista társadalmat idehurcolni és kérni az Istent, hogy támaszsa fel bennük is a Krisztust, hogy ne csak passzív, gondolatnélküli hallgatói legyenek ezen lelki-gyakorlatnak, hanem tárják ki végre lelküket *a befogadásra, megértésre és elhatározásra*, mert ezek az eszmék egy egész világ megreformálására és újjászülésére elégségesek, csak legyen társadalom, amely megérti és gyakorlatba vigye azokat. Szerettük volna az egész zsurviágot ideterelni, hogy a mai céltalan, lusta és jelentéktelenségében is bűnös világias élet helyét egyszer már a kötelességtudó *szociális élet* foglalja el és az örökös semmittevő álünnepnapok helyett végre a *feltámadás, az igazi Husvét* fenséges korszakát ünnepeljék!

